

Verjaring van premievorderingen: de Hoge Raad verschaft duidelijkheid!

Jeroen Los, datum 06-06-2025

Datum	06-06-2025
Auteur	Jeroen Los ^[1]
JCDI	JCDI:BSD14089:1
Vakgebied(en)	Pensioenen (V)

Op 21 maart 2025 wees de Hoge Raad een belangrijk arrest over de verjaring van premievorderingen die wettelijk verplichte bedrijfstakpensioenfondsen hebben op aansluitplichtige werkgevers. Naar dat arrest werd door de pensioenpraktijk reikhalzend uitgekeken vanwege werkgevers die in de clinch liggen met een wettelijk verplicht bedrijfstakpensioenfonds voor wat betreft de mate van terugwerkende kracht van aansluiting. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat een premievordering op een werkgever met betrekking tot een bepaalde periode opeisbaar is op het tijdstip dat de pensioenpremie volgens de Pensioenwet had moeten zijn betaald. Of eerder als het uitvoeringsreglement van het desbetreffende bedrijfstakpensioenfonds een eerder tijdstip van betaling bevat. Vanaf het tijdstip van opeisbaarheid beginnen de wettelijke verjaringstermijnen te lopen. Dit betekent dat werkgevers zich makkelijker kunnen bevrijden van premievorderingen van bedrijfstakpensioenfondsen over het verleden. Maar dat betekent niet dat werkgevers met hun armen over elkaar kunnen gaan zitten. Resterende discussies zullen blijven, zo valt te verwachten, en de vraag is waarover die dan zullen gaan. In deze bijdrage ga ik nader op de materie in.

Booking.com in het kort

Het arrest van de Hoge Raad ging over [Booking.com](#), specifiek over de verjaring van de premievordering die het wettelijk verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfonds (*bpf*) in kwestie heeft jegens [Booking.com](#). Met betrekking tot laatstgenoemde zijn inmiddels flink wat rechterlijke pensioenuitspraken gewezen. Die gingen vooral over de werkingssfeer van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Reisbranche dat tijdens de diverse juridische procedures is opgegaan in Stichting Pensioenfonds PGB (*PGB/sector Reisbranche*). De kernvraag daarbij was of [Booking.com](#) onder de verplichte werkingssfeer van PGB/sector Reisbranche valt ([Booking.com](#): nee, PGB/sector Reisbranche: ja) en zo ja, vanaf welke datum. Om toe te komen aan de vraag of de premievordering van PGB/sector Reisbranche is verjaard of niet, moet eerst vast komen te staan of [Booking.com](#) onder de werkingssfeer van PGB/sector Reisbranche valt. Gerechtshof Den Haag oordeelde - mede naar aanleiding van het [Booking.com](#)-arrest van de Hoge Raad van 9 april 2021 - dat [Booking.com](#)

onder de verplichte werkingssfeer van PGB/ sector Reisbranche valt.^[2] De verplichte aansluiting geldt met ingang van 1 januari 1999. Tegen dat arrest is door [Booking.com](https://www.booking.com) opnieuw cassatie ingesteld wat uiteindelijk heeft geleid tot bovengenoemd arrest van de Hoge Raad van 21 maart 2025 inzake verjaring van premievorderingen.^[3]

Verjaring algemeen

De wet bevat een aantal verjaringsregels ten aanzien van vorderingen. Die verjaringsregels werken niet van rechtswege zodat de rechter die niet ambtshalve mag toepassen.^[4] Om de verjaring van een rechtsovereenkomst succesvol te kunnen laten zijn, moet de schuldenaar er daarom een beroep op doen. Vanaf wanneer een verjaringstermijn begint te lopen, is afhankelijk van de feiten en omstandigheden van het geval. Naast de algemene wettelijke verjaringstermijn van 20 jaar (artikel 3:306 BW) bevat de wet specifieke verjaringstermijnen. In de eerste plaats bepaalt artikel 3:307 BW dat een rechtsovereenkomst tot nakoming verjaart door verloop van 5 jaar na opeisbaarheid. Daarnaast bepaalt artikel 3:308 BW dat rechtsovereenkomsten tot periodieke betaling verjaren door verloop van 5 jaar na opeisbaarheid. En artikel 3:310 BW bepaalt dat een rechtsovereenkomst tot vergoeding van schade verjaart door verloop van 5 jaar na bekendheid met de schade en met de daarvoor aansprakelijke persoon en in ieder geval na 20 jaar na de gebeurtenis waardoor de schade is veroorzaakt. De ratio van de wettelijke verjaringstermijnen is het beschermen van de schuldenaar tegen (te) oude claims. Zonder deze bescherming zou een schuldenaar tot in de lengte van dagen kunnen worden aangesproken voor een schuld en daar is de rechtszekerheid niet mee gebaat.^[5] De mogelijkheid van verjaring maakt het eveneens onnodig bewijsmiddelen heel lang te bewaren. Wel kan een lopende verjaringstermijn worden gestuit door het instellen van een eis of door iedere andere daad van rechtsvervolg door de gerechtigde, die in de vereiste vorm geschiedt.^[6] Een stuiting moet ondubbelzinnig zijn. Het moet voor de schuldenaar duidelijk zijn dat als partijen er niet uit komen, er een rechtsovereenkomst ingesteld kan worden.

Verjaringstermijnen spelen op iedere zijde van de pensioendriehoek tussen werkgever, werknemer en pensioenuitvoerder.^[7] Het arrest van de Hoge Raad betreft uitsluitend de verjaring van wettelijke premievorderingen in de verhouding tussen een bpf en een werkgever. Die premievorderingen staan daarom centraal in deze bijdrage. Het arrest van de Hoge Raad ging niet over de verjaring van vorderingen van een bpf jegens de werkgever tot het verstrekken van gegevens en ook niet over de verjaring van (premie)vorderingen met een contractueel karakter zoals op grond van uitvoeringsovereenkomsten. Die vorderingen komen in deze bijdrage daarom niet aan bod. Wel wordt kort ingegaan op een vordering van een bpf jegens de werkgever tot schadevergoeding als alternatief voor verjaarde premievorderingen.

Verjaring van premievorderingen

Volgens de tot het arrest van de Hoge Raad heersende ‘verjaringsjurisprudentie’ kwalificeert een premievordering als een rechtsovereenkomst tot periodieke betaling in de zin van art. 3:308 BW die verjaart door verloop van 5 jaar na opeisbaarheid. De termijn van verjaring van een premievordering begint te lopen vanaf het tijdstip waarop het bpf bekend is of - naar objectieve maatstaven gemeten redelijkerwijs - bekend kon zijn met de onder de verplichtstelling vallende werkgever. Pas dan kunnen de verschuldigde pensioenpremies worden vastgesteld.^[8] Daarmee lezen rechters een ‘bekendheidscriterium’ in art. 3:308 BW.^[9] Daar komt bij dat verschillende bpf'en het tijdstip van opeisbaarheid van premievorderingen in het uitvoeringsreglement hebben opgenomen om daarmee de opeisbaarheid van premievorderingen met betrekking tot perioden in het verleden naar het heden te halen zodat de verjaringstermijn pas in het heden aanvangt. Daarmee wordt de wettelijke verjaringstermijn voor premievorderingen omzeild. Andere bpf'en deden dat juist niet. Kortom, onduidelijkheid troef in de pensioenpraktijk en werkgevers weten niet waar zij aan toe zijn. Precies op dit punt heeft de Hoge Raad met het arrest van 21 maart 2025 duidelijkheid geschapen.

Verjaringstermijn start op wettelijke tijdstippen

Met het arrest van 21 maart 2025 oordeelt de Hoge Raad om te beginnen onder verwijzing naar zijn Carlande-arrest van 13 maart 2015 dat als de werkgever voldoet aan de voorwaarden voor verplichte deelneming in een bpf, van rechtswege een vordering tot premiebetaling ontstaat per periode waarover de premie verschuldigd is.^[10] Vervolgens oordeelt de Hoge Raad op het vlak van opeisbaarheid van genoemde premievordering dat deze opeisbaar is op het tijdstip dat de premie op grond van de wet aan het bpf betaald had moeten zijn. Dit is geregeld in artikel 26 van de Pensioenwet. Op grond van dat artikel moet een werkgever een pensioenpremie binnen twee maanden na afloop van elke maand (waarover de premie verschuldigd is) aan de pensioenuitvoerder voldoen als deze pensioenuitvoerder op basis van actuele loonsomgegevens zijn administratie voert. Doet een pensioenuitvoerder dat laatste niet, dan moet een pensioenpremie binnen een maand na afloop van elke kwartaal (waarover de premie verschuldigd is) zijn voldaan. Een langere termijn waarover de premie verschuldigd is, is toegestaan maar niet langer dan een jaar en dat mag alleen als de werkgever uiterlijk binnen een maand na afloop van ieder kwartaal (binnen dat jaar) een kwart van de geschatte premie aan de pensioenuitvoerder voldoet. Te allen tijde moet de totale jaarpremie uiterlijk binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar worden voldaan aan de pensioenuitvoerder. De Hoge Raad heeft er voor gekozen het aanvangstijdstip van een verjaringstermijn te laten starten vanaf de in de wet geformuleerde tijdstippen van opeisbaarheid. Toch blijft het in voorkomende gevallen noodzakelijk het uitvoeringsreglement van het bpf op dit punt te raadplegen. Het kan namelijk zijn dat in het uitvoeringsreglement stringenter betalingstijdstippen zijn opgenomen dan genoemde wettelijke uiterste betalingstijdstippen en in dat geval zijn die stringenter betalingstijdstippen bepalend voor het starten van een verjaringstermijn. De conclusie is daarom dat ook al is een bpf niet bekend met een aansluitplichtige werkgever en dus ook niet met het bestaan van de premievordering, die vordering toch kan verjaren. Bovendien heeft een bpf niet (meer) de ruimte om het tijdstip van opeisbaarheid van premievorderingen in het uitvoeringsreglement te definiëren om op die manier het tijdstip van opeisbaarheid naar het heden te halen om zo de verjaringstermijnen te omzeilen. In beginsel, want er zijn uitzonderingen. Daar ga ik hierna op in.

Opzettelijk premievordering ontgaan helpt niet

Betekent het bovenstaande dat een werkgever zich onder alle omstandigheden met succes op de verjaringstermijn van art. 3:308 BW kan beroepen en zich zo kan bevrijden van premievorderingen met betrekking tot perioden van meer dan 5 jaar geleden? Zo zwart-wit is het niet. De Hoge Raad heeft namelijk eveneens aangegeven dat de verjaringstermijn van art. 3:308 BW wordt verlengd als de werkgever opzettelijk het bestaan van de premievordering of de opeisbaarheid daarvan voor het bpf verborgen heeft gehouden.^[11] Ook kan onder omstandigheden een beroep van de werkgever op de verjaringstermijn van art. 3:308 BW jegens het bpf naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn.^[12] Aan de hand van deze extra overweging kan de verwachting worden uitgesproken dat toekomstige verjaringsdiscussies voor wat betreft premievorderingen zich zullen concentreren op de door de Hoge Raad genoemde situaties. Als het gaat om opzet aan de zijde van de werkgever, schiet meteen de gedachte binnen dat een werkgever verwijtbaar handelt door zich niet bij het bpf aan te melden in de situatie dat dat wel had moeten. Aangenomen wordt dat op de werkgever de wettelijke plicht rust om te onderzoeken of een bpf aan de orde is.^[13] Het bpf zou aan de hand daarvan kunnen stellen dat de werkgever wist of - naar objectieve maatstaven gemeten - redelijkerwijs had moeten weten dat een verplichtstelling op zijn onderneming van toepassing was en dus premies had moeten afdragen. Dat worden spannende discussies want in de pensioenpraktijk komt het regelmatig voor dat het voor een werkgever zeker niet altijd duidelijk is of een verplichtstelling aan de orde is of niet.^[14] Een werkgever voor wie het niet duidelijk is of een verplichtstelling van toepassing is of niet, kan moeilijk verweten worden een eventuele premievordering van een bpf buiten zicht van dat bpf te willen houden door zich niet bij dat bpf te melden. Veel hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Die omstandigheden van het geval kunnen er ook toe leiden dat een werkgever soms geen beroep toekomt op verjaring ex art. 3:308 BW als dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. Zie

bijvoorbeeld de hierboven al vermelde uitspraak van rechtbank Rotterdam van 25 maart 2021 waarin de rechtbank oordeelde dat de werkgever geen beroep op de verjaringstermijn van art. 3:308 BW toekwam omdat de werkgever kon worden toegerekend dat het bpf in kwestie niet bekend was met de vordering. Overigens zal niet snel sprake zijn van onaanvaardbaarheid. De juridische lat ligt hoog om een beroep op verjaring hierop te laten stranden.^[15]

BPF kan ook schadevergoeding vorderen

De Hoge Raad heeft zich in het arrest van 21 maart 2025 niet uitgesproken over de vordering tot schadevergoeding op grond van onrechtmatige daad en de daarbij behorende verjaringstermijnen van art. 3:310 BW. Een bpf kan van de aansluitplichtige werkgever niet alleen de wettelijk verschuldigde premies vorderen, maar als alternatief schadevergoeding vorderen op de grond dat de werkgever zijn wettelijke verplichting tot deelneming in het bpf heeft geschonden.^[16] Benadrukt moet worden dat de geschetste vordering tot schadevergoeding ten volle onderworpen is aan de verjaringstermijnen (van 5/20 jaren) in art. 3:310 BW. Een benadeeld bpf moet een vordering tot schadevergoeding instellen binnen 5 jaar na bekend te zijn geworden met zowel de schade als met de daarvoor aansprakelijke persoon en in ieder geval binnen 20 jaren na de schadeveroorzakende gebeurtenis. Het is vaste rechtspraak van de Hoge Raad dat het hier gaat om een daadwerkelijke bekendheid, zodat het enkele vermoeden van het bestaan van schade dan wel het enkele vermoeden welke persoon voor de schade aansprakelijk is, niet volstaat. De verjaringstermijn van 5 jaar start op de dag na die waarop de benadeelde daadwerkelijk in staat is een rechtsvordering tot vergoeding van de door hem geleden schade in te stellen. Daarvan zal sprake zijn als de benadeelde voldoende zekerheid - die niet een absolute zekerheid behoeft te zijn - heeft verkregen dat schade is veroorzaakt door tekortschietend of foutief handelen van de betrokken persoon (in dit geval de werkgever). Op welk tijdstip de benadeelde (in dit geval het bpf) voldoende zekerheid heeft verkregen dat schade is veroorzaakt door tekortschietend of foutief handelen van de betrokken persoon (in dit geval de werkgever), is afhankelijk van de relevante omstandigheden van het geval.^[17] Voor wat betreft de schadeveroorzakende gebeurtenis en de verjaringstermijn van 20 jaar oordeelde de Hoge Raad dat de rechtszekerheid een naar objectieve maatstaven vaststaand aanvangstijdstip eist. 'Voor het aanvangstijdstip van de 20-jarige verjaring is beslissend het objectief gegeven tijdstip waarop de gebeurtenis plaatsvond waardoor de schade is veroorzaakt. Dit aanvangstijdstip is niet afhankelijk van persoonlijke omstandigheden van de schuldeiser. De schadeveroorzakende gebeurtenis kan zowel in een handelen als in een nalaten zijn gelegen'.^[18] Aan de hand daarvan zou gesteld kunnen worden dat het niet toetreden tot het bpf, terwijl de werkgever wel voldoet aan de voorwaarden voor verplichte deelneming in een bpf, dit niet toetreden kwalificeert als schadeveroorzakende gebeurtenis. Maar ook hier blijven de concrete omstandigheden van het geval en de subjectieve beoordeling daarvan bepalend.

Afrondend

Het arrest van de Hoge Raad van 21 april 2025 betekent dat een werkgever zich in beginsel kan bevrijden van premievorderingen van bpf'en van meer dan 5 jaar geleden. Bpf'en kunnen niet meer zelf het tijdstip van opeisbaarheid van premievorderingen (in het uitvoeringsreglement) vaststellen om daarmee het tijdstip van opeisbaarheid van premievorderingen naar het heden te halen om zo verjaringstermijnen te omzeilen. Dat is prettig voor aansluitplichtige werkgevers met het oog op discussies met bpf'en over de mate van terugwerkende kracht van aansluiting. Werkgevers zijn daarmee echter niet helemaal buiten schot. De Hoge Raad heeft namelijk ook bevestigd dat de verjaringstermijn van art. 3:308 BW wordt verlengd als de werkgever het bestaan van een premievordering opzettelijk voor het bpf heeft verborgen. Ook kunnen de omstandigheden van het geval ertoe leiden dat een werkgever zich naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet kan beroepen op genoemde verjaringstermijn. Of van dit alles sprake is, zal van geval tot geval onderzocht moeten worden waarbij mede de (on)duidelijkheid van (de tekst van) de verplichtstelling een rol zal spelen. Hoe duidelijker een werkgever aansluitplichtig is, hoe eerder opzet kan worden aangenomen.

Werkgevers zullen ook rekening moeten houden met vorderingen van bpf'en tot schadevergoeding op de grond van onrechtmatige daad. Maar ook tegen die vorderingen kunnen werkgevers met succes een beroep doen op verjaring, zo blijkt uit de uitspraak van rechtbank Gelderland van 16 april 2025.^[19]

Voetnoten

- [1] Mr. J. Los is pensioenrechtadvocaat/partner bij Blom Veugelers Zuiderman Advocaten in Nieuwegein.
- [2] Hof Den Haag 30 januari 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:73. Geïnteresseerden in een schets van de [Booking.com](#)-zaak en de bespreking daarvan in dit blad tot en met het arrest van genoemd hof: zie M. Minnaard, 'Het Booking.com arrest: The Empire Strikes Back?', *PM* 2024/65.
- [3] HR 21 maart 2025, ECLI:NL:HR:2025:423.
- [4] Artikel 3:322 lid 1 BW.
- [5] Asser-Hartkamp 4-I, Deventer: Kluwer 2004, nr. 653.
- [6] Artikel 3:316 BW.
- [7] Meer uitgebreid hierover: zie J. Los, 'Verjaring van pensioenvorderingen', *TAP* 2018/212 en van dezelfde auteur, 'Verjaring van pensioenvorderingen; een update', *TAP* 2021/256. Zie ook A.A. Boutens, 'De verjaring van achterstallige premievorderingen bij verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen; de (pensioen)draad kwijt', *TPV* 2022/4.
- [8] Zie Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8464 en hetzelfde hof 22 juni 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:6158.
- [9] Een enkele uitzondering daargelaten; zie bijvoorbeeld Rb. Rotterdam 25 maart 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:3805 waarin de verjaringstermijn toch was gaan lopen ook al was het bpf niet bekend met de aansluitplichtige werkgever.
- [10] HR 13 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:588.
- [11] Voor de liefhebber: art. 3:320 in verbinding met art. 3:321, aanhef en onder f BW.
- [12] Wederom voor de liefhebber: art. 6:2 lid 2 BW.
- [13] *Asser/Lutjens 7-XI* 2023/376.
- [14] Zie C. Hoekstra en T. Zuiderman, 'Bedrijfstakpensioenfondsen: zeg maar nee, dan krijg je er twee?', *PMPM* 2018/116 en dezelfde auteurs, 'Bedrijfstakpensioenfondsen: zeg maar nee, deel twee', *PM* 2019/27.
- [15] Verg. HR 28 april 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA5635 en HR 20 oktober 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA7688 over de gevolgen van blootstelling van een werknemer aan asbest, die zich pas na een zeer lange periode voordeden. De Hoge Raad formuleert een aantal gezichtspunten die ook van belang kunnen zijn in relatie tot schadevergoeding in de pensioensfeer.
- [16] Zie o.a. de parlementaire geschiedenis van de Pensioenwet met betrekking tot het ten onrechte niet sluiten van een uitvoeringsovereenkomst; [Kamerstukken II 2005/06, 30413, nr. 3](#), p. 193.
- [17] Zie o.a. HR 12 januari 2024, ECLI:NL:HR:2024:19.
- [18] HR 27 november 2020, ECLI:NL:HR:2020:1887, rov. 3.1.2.

